

EVALUATIE CULTUURVISIE OP WAARDE GESCHAT 2022-2025

Evaluatierapport februari 2025 – in het kader van RTGC op 25-03-2025

Timeline – Rob Sweere (kunstwerk in Slijk-Ewijk)

Inhoud

I. INLEIDING	2
II. EVALUATIEPROCES	2
Stap 1: april 2024 cultuurbijeenkomst.....	2
Stap 2: juni 2024 feedback-bijeenkomsten.....	3
Stap 3: november 2024 gesprekken met jongeren	4
Stap 4: december 2024 enquête culturele veld	5
Overige stappen om te komen tot nieuwe cultuurvisie.....	6
III. OPZET NIEUWE CULTUURVISIE	7
IV. CONCLUSIES	7
Subsidies	8

I. INLEIDING

Na 2025 loopt de huidige cultuurvisie af en inmiddels is het proces om tot een nieuwe cultuurvisie te komen goed op stoom. In dit rapport vindt u de uitkomsten van het evaluatieproces van de cultuurvisie *Op Waarde Geschat 2022-2025*. We presenteren de uitkomsten van verschillende stappen in het proces, beschrijven de stappen die nog gepland staan en geven een overzicht van de huidige stand van zaken.

II. EVALUATIEPROCES

In het evaluatieproces zijn verschillende stadia doorlopen die in dit hoofdstuk per stap worden gepresenteerd inclusief de uitkomsten van desbetreffende stap.

Stap 1: april 2024 cultuurbijeenkomst

Tijdens een bijeenkomst die we als gemeente organiseerden voor het culturele veld in Overbetuwe maakten we een start met het ophalen van feedback over de huidige cultuurvisie. Om dit op een laagdrempelige manier te faciliteren ontwikkelden we feedback-kaarten die deelnemers anoniem konden invullen. Op de ene kant van de kaart waren een aantal stellingen opgenomen waarop aanwezigen als reactie bollen konden kleuren (1-6 bollen). Aan de andere kant van de kaart werden een aantal open vragen gesteld en kon de cultuurvisie beoordeeld worden met een aantal sterren. Hier volgen de stellingen, vragen en uitkomsten:

"Ik ben bekend met de cultuurvisie." 4,5 van 6

"Als ik subsidie aan wil vragen bij de gemeente, pak ik de cultuurvisie erbij." 2,7 van 6

"De belangrijkste doelgroepen van kunst, cultuur en erfgoed vind ik terug in de cultuurvisie." 4,1 van 6

"Ik kan mij vinden in de speerpunten van de cultuurvisie." 4,5 van 6

"De cultuurvisie biedt een goede leidraad voor het kunstbeleid in de gemeente." 4 van 6

"De visie is actueel." 3,8 van 6

"De cultuurvisie houdt voldoende rekening met alle doelgroepen in de gemeente." 3,4 van 6

Dit verwacht ik van de cultuurvisie van de gemeente:

- Een brede visie op cultuur. Meer aandacht voor zaken als volkscultuur, carnavalsverenigingen.
- Dat het een opmaat is naar het maken en uitvoeren van beleid.
- Niet alleen aandacht, maar ook geld ervoor.
- Goed en helder omschreven "richtlijn": wat zijn de mogelijkheden, waar kunnen we aan denken (concrete voorbeelden).
- Jaarlijkse evaluatie/bijstellen. Deskundige inbreng.
- Visie die herkenbaar en toepasbaar is voor betreffende stichting/vereniging.
- Helder en concreet (bestaande visie is te wollig).

Dit zou ik graag terug zien in een nieuwe cultuurvisie:

- Cultureel erfgoed is ook 'volks'cultuur.
- Cultureel erfgoed. Carnaval. Elster volkscultuur.

- Gemeentelijk cultureel erfgoed. Terughalen Elster archeologie uit depot Nijmegen. Betrokkenheid bij Elst 1300.
- Meer geld voor erfgoed. Concrete actie.
- Aanbod voor kinderen "met een rugzak", speciaal onderwijs, gehandicapten/lichamelijke beperking, (muzikaal) aanbod voor gezinnen met weinig geld (koor, privélessen).
- Doelgroepen. Jaarplan per dorp/dorpsraad.
- Betere mogelijkheden voor presentatie van cultuur in dorpskernen.
- Wat doe je ter ondersteuning van welke clubs in welke cultuurvelden.

Dit wil ik de gemeente nog meegeven:

- Carnavalsverenigingen, Maluku, Turkse vereniging e.d. toevoegen aan de lijst.
- Niet alleen cultuur met een grote C. Aandacht ook voor de cultuur van bijv. Molukkers. Elst 1300. Historische musea.
- Terughalen Elster erfgoed (bij depot) naar Elst. Exporuimte/museum.
- Educatie is en blijft belangrijk.
- Expositiemogelijkheden creëren.
- Tóch meer financiën vrij maken, bijv. ten opzichte van sport. Er moeten meer concrete plannen/doelen in de cultuurvisie komen.
- Goed bezig, ga zo door!
- Deskundigheid inzetten en betrekken bij de plannen. Doelgroepenoverzicht gemeente. Inzicht in sociale klassen.
- Helderheid in ondersteuning. Helderheid in gebruiksvoorwaarden voor oefen- en presentatieruimtes (tarieven etc.).

Ik geef de cultuurvisie zoveel sterren:

Gemiddeld: **3,2** sterren van de 5 sterren.

Stap 2: juni 2024 feedback-bijeenkomsten

Om uitgebreid door te kunnen praten op de eerste feedback die we ontvingen tijdens de cultuurbijeenkomst, organiseerden we 3 feedback-bijeenkomsten voor het culturele veld. De belangrijkste uitkomsten van de bijeenkomst waren als volgt:

1. **motivatie**
We hebben ons voor dit gesprek aangemeld om onze eigen visie te delen en te bespreken. We zijn benieuwd naar de helicopterview die jullie als gemeente hebben.
2. **evaluatie**
We verwachten een duidelijke visie i.p.v. slechts aansluiten bij wat er al is. Nu worden veel organisaties genoemd, maar daar blijft het bij. Stel heldere doelen en spreek uit wat de visie voor de lange termijn is.
3. **gebruik**
Sommige organisaties gebruiken de cultuurvisie bij het aanvragen van subsidies, maar bij andere organisaties is de visie onbekend.
4. **doel**
Waar wil de gemeente naartoe? Een stip op de horizon. We hebben behoefte aan perspectief en duidelijke uitspraken.
5. **speerpunten**
Speerpunten worden herkend, Met name het Cultuurmenu wordt erg gewaardeerd.

6. **doelgroepen**

Vooraf veel aandacht nodig voor jongeren, niet alleen scholen. Nu ligt er veel nadruk op scholieren van de basisschool, maar voor jongeren is er weinig.

7. **thema's**

Veel organisaties kampen met vergrijzing en zijn op zoek naar vrijwilligers.

Gevraagd: visie op rol vrijwilligers en toekomstbestendigheid.

Stap 3: november 2024 gesprekken met jongeren

In de feedback-gesprekken en breder in de gemeentelijke context, komt naar voren dat jongeren een moeilijke doelgroep zijn om te bereiken en betrekken. Het is daarom belangrijk om deze groep actief op te zoeken, wat we deden tijdens twee bezoeken aan jongerencentra. In november 2024 gingen we langs bij jongeren in Elst en Heteren om te praten over kunst, cultuur en erfgoed. Om het gesprek op gang te helpen namen we een "praatpiramide" mee. Elke kant van de piramide had een collage met onderwerpen uit "kunst", "cultuur" en "erfgoed". De jongeren kregen kaarten met de drie termen en gingen met elkaar in gesprek om te achterhalen welke kant van de piramide welke sector vertegenwoordigde. Zo kwamen direct eigen definities ter sprake van kunst, cultuur en erfgoed. De belangrijkste uitkomsten uit deze gesprekken zijn in het kort:

Woensdagmiddag 13 november Elst:

- Een gebouw kan mooi zijn, maar het is vooral belangrijk hoe het wordt gebruikt. Als er niemand meer in de kerk komt, heeft het een andere functie nodig.
- Een plek hebben is heel belangrijk. Als je dingen met kunst, cultuur of erfgoed wil doen, moet je een plek hebben. Samenkomen, hangen, elkaar ontmoeten. "Wij willen mensen niet tot last zijn, maar onze hangplek is middenin een woonwijk. Natuurlijk hebben we dan last van elkaar."
- Mensen praten niet genoeg met elkaar. Er is onbegrip. Ouderen stappen niet snel op jongeren af. KCE-activiteiten kunnen meer begrip kweken.
- Vooral behoefte aan activiteiten.
- Ervaringen maken indruk (bijvoorbeeld in een museum).
- Het is leuk om iets te presenteren, maar de mening van een ander kan dan wel eng zijn. Dingen doen is het belangrijkste, niet het resultaat.
- Er is weinig te doen voor jongeren op het gebied van KCE in de gemeente.

Vrijdagavond 15 november Heteren:

- "Bij kunst denk ik aan schilderijen, aan Vincent van Gogh bijvoorbeeld."
- Jongeren gaan soms wel naar musea, maar niet in Overbetuwe. Meestal op vakantie.
- Er worden voorzieningen gemist op het gebied van muziek. Hardstyle is populair.
- Jongeren vinden zichzelf niet creatief. Drempels zijn te hoog voor het bestaande aanbod.
- Wanneer er via school geen brug wordt gebouwd, weten jongeren het lokale aanbod niet zelf te vinden. Het is niet toegankelijk en aansprekend genoeg.
- Het gebruik van kunstwerken geeft echt een meerwaarde. Sommigen kennen kunstwerken omdat er een ontmoetingsplek ontstaat. Ze zien het als een bankje maar weten er verder niks van. Informatie over kunstwerken vinden ze interessant. Dit zou actiever moeten worden aangeboden.
- Wat is precies kunst en cultuur? Zijn tattoos ook kunst? Tattoo-artist? Dit leeft.

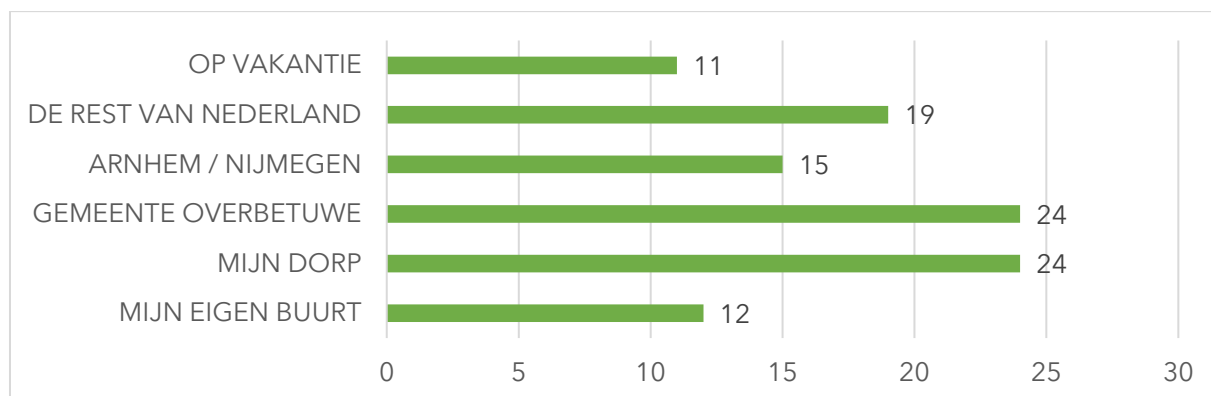
Stap 4: december 2024 enquête culturele veld

Omdat niet iedereen uit het culturele veld aanwezig was bij de cultuurbijeenkomst in het voorjaar of bij de feedback-sessies, kozen we in het najaar van 2024 om een uitgebreide online enquête uit te zetten onder de bij ons bekende organisaties uit het culturele veld.

Uitkomsten enquête culturele veld:

35 respondenten met een gemiddelde leeftijd van **61** jaar.

- ***Als ik deelneem aan kunst, cultuur en erfgoed doe ik dat vooral in:***

- ***Met deelnemen aan kunst, cultuur en erfgoed bedoel ik...***

BELEVEN	MEEDOEN	INFRASTRUCTUUR
Kunst maken en beleven	Actief betrokkenheid voelen	Dorpsinitiatieven
Bezoeken van KCE	Danslessen, zingen, beeldhouwen etc.	Ruimte geven voor creativiteit
Genieten	Carnaval vieren	Faciliteren
Zet aan tot denken	Meedenken	Organiseren

- ***Hoe belangrijk vind je kunst, cultuur en erfgoed?***

KUNST: 8.5 CULTUUR: 9.1 ERFGOED: 8.9

Voorbeeld van toelichting op dit belang: "Elk van de drie: is van wezenlijk belang, het geeft uitdrukking aan universele emoties. Het spiegelt persoonlijke gedachten. Het geeft veel ruimte voor eigen interpretatie en kan voegen naar de behoefte van de kijker, doener..."

33 van 35 respondenten vinden kunst, cultuur en erfgoed vooral belangrijk voor de **samenleving**, niet per se voor hun eigen ontwikkeling.

- ***Stelling: "Kunst, cultuur en erfgoed zijn een middel om andere doelen te bereiken."***

11x helemaal oneens, 10x eens of helemaal mee eens

Belangrijke thema's:

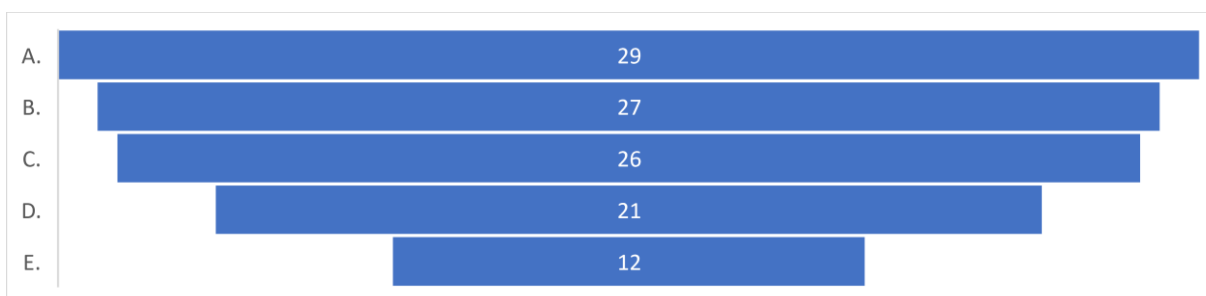

A. dorpsgevoel / identiteit B. behoud van wat er is C. vernieuwing / innovatie

D. vrijwilligersondersteuning / sociale samenhang E. iedereen moet mee kunnen doen

F. hoge kwaliteit / artistieke vrijheid

Van de gemeente verwacht ik:

A. een toekomstvisie voor de lange termijn B. een fysieke plek voor kunst, cultuur en erfgoed C. financiële ondersteuning D. duidelijke doelen en een uitvoeringsagenda E. organisatorische ondersteuning

De gemeente mag van mij verwachten dat ik...

... mij inzet voor kunst en cultuur.

... me als burger inzet deze verwachtingen mede te ondersteunen en te realiseren.

... meedoe als de randvoorwaarden dat mogelijk maken.

... open sta voor nieuwe samenwerkingen om in de toekomst kunst- en cultuuraanbod te verbreden.

... hierin ook mijn steentje bijdraag als vrijwilliger. We doen het samen met de gemeente om de samenhang in het dorp te ondersteunen en te ontwikkelen.

Overige stappen om te komen tot nieuwe cultuurvisie

Behalve de stappen die reeds gezet zijn, staan de volgende processtappen gepland om te komen tot een nieuwe, breed gedragen en heldere cultuurvisie.

Februari 2025 **swipocratie**

Een toegankelijke peiling met de tool "swipocratie". Deze peiling is in te vullen door alle inwoners van Overbetuwe. De peiling is in te vullen tot 03-03-2025. Bij het opstellen van de vragen is geput uit eerder opgehaalde informatie, bijvoorbeeld tijdens de gesprekken met jongeren in Overbetuwe.

Maart 2025 **RTGC**

Op 25 maart gaat portefeuillehouder Evert Westerbeek samen met het ambtelijk team

kunst, cultuur en erfgoed in gesprek met de gemeenteraad. We hechten veel waarde aan een betrokken rol van de gemeenteraad in het proces richting een nieuwe cultuurvisie. We gaan in gesprek om richting op te halen voor de ontwikkeling van de nieuwe visie. De huidige stand van zaken wordt besproken en er worden een aantal stellingen geponeerd.

Maart/april 2025 **klankbordgroep**

In het voorjaar van 2025 organiseren we tenminste twee bijeenkomsten met een klankbordgroep. De klankbordgroep is samengesteld met aanmeldingen bij de enquête voor het culturele veld, de swipocratie en aangevuld met uitnodigingen mochten er hiaten zijn (bijvoorbeeld wanneer één sector niet vertegenwoordigd is). Op 10-02-2025 zijn er reeds 11 aanmeldingen voor de klankbordgroep.

III. OPZET NIEUWE CULTUURVISIE

Om te voldoen aan de wens vanuit het veld om een duidelijke visie voor de lange termijn te formuleren is gekozen voor een nieuwe **cultuurvisie** voor **10 jaar**. Zo zorgen we voor een stip op de horizon en maken we duidelijk waar we als gemeente voor staan. Dit is in lijn met de VNG propositie Samen Cultuur Borgen: "Cultuur is een publiek goed dat vraagt om structurele publieke investeringen. Net als bij welzijn, gezondheid en onderwijs is er meer nodig dan het vrije spel van de markt of incidentele en politiekafhankelijke keuzes. Cultuurbeleid dient daarom structureel en voor de lange termijn geborgd te zijn. Wat kunnen gemeentes doen: Langjarig cultuurbeleid en -kader (8-10 jaar);"

Daarnaast ontwikkelen we een **uitvoeringsagenda** voor een periode van **2 jaar** met concrete doelen en plannen. Deze uitvoeringsagenda wordt hierdoor regelmatig aangepast aan actuele ontwikkelingen in samenspraak met het veld en onder deskundige begeleiding.

IV. CONCLUSIES

In dit hoofdstuk leggen we de uitkomsten van het evaluatieproces naast de speerpunten uit de cultuurvisie *Op Waarde Geschat*.

1. **Gemeente als verbinder**

Als gemeente hebben we een regisserende rol in het verbinden van culturele organisaties en andere sectoren. Het organiseren van de jaarlijkse cultuurbijeenkomst en de werkzaamheden van de cultuurcoach spelen hier een centrale rol. De gemeente verbindt lokale projecten met ondersteuning en geldstromen uit de regio. Er is bijvoorbeeld in 2025 €30.000 voor cultuureducatie en €30.000 voor talentontwikkeling vanuit de Groene Metropoolregio naar de culturele infrastructuur in Overbetuwe gevloeid.

2. **Cultuureducatie als goede basis**

Met de investeringen in muziekonderwijs en cultuureducatie is het onderwijs de afgelopen jaren goed ondersteund. Het eigenaarschap vanuit het onderwijs heeft op dit moment wel nog een vrijblijvend karakter. Ieder jaar wordt er meer aanbod uit het cultuurmenu afgenomen. In schooljaar 2024-2025 nam 63% van de basisscholen aanbod af uit het cultuurmenu en krijgen meer dan 2000 kinderen muziekles dankzij de docenten van Meer Muziek in de Klas.

3. **Cultuur als creatieve ruimte**

Theater de Kik ontvangt een meerjarige subsidie voor hun culturele activiteiten en is een culturele hub in de gemeente. Cultuur als creatieve ruimte zouden inwoners meer meer willen zien: een dynamische omgeving waar experiment, verbeelding

en innovatie samenkomen. Hier komen kunst, erfgoed en maatschappelijke vraagstukken bij elkaar en dragen zo bij aan sociale en culturele vernieuwing.

4. Cultuur als maatschappelijk instrument

In Overbetuwe moet iedereen deel kunnen nemen aan kunst, cultuur en erfgoed. De afgelopen beleidsperiode zijn drempels verlaagd door het organiseren van een cultuurexpeditie voor nieuwkomers, gekoppeld aan de lancering van een toegankelijke cultuurkaart. Ook de meedoenregeling en initiatieven op overbetuwedoet.nl dragen bij aan de toegankelijkheid van kunst, cultuur en erfgoed.

5. Cultuur als uiting van bewonersinitiatieven

Wanneer de gemeente projecten initieert, zoeken we altijd verbinding met inwoners. Organen als de dorpsraden en verenigingen worden nauw betrokken bij initiatieven als het realiseren van een nieuw kunstwerk of het organiseren van het Romeinenfestival. Door de handen ineen te slaan, is cultuur écht onderdeel van de samenleving en niet slechts een hobby voor het individu.

6. Erfgoed als zichtbaar en beleefbaar verleden

Door het jaarlijks terugkerende Romeinenfestival te organiseren maken we ons unieke cultureel erfgoed zichtbaar en beleefbaar. Met ondersteuning voor het Tempel-Kerkmuseum, waar een groep enthousiaste vrijwilligers de drijvende kracht van is, is het UNESCO-Werelderfgoed in de gemeente steeds beter zichtbaar. De komende periode is er nog veel te winnen door bijvoorbeeld projecten als het realiseren van een erfgoedkunstwerk in Oosterhout, een lokaal Romeins doeboek voor het basisonderwijs en aansluiting bij initiatieven in de regio (Masterplan Romeins Verleden).

Subsidies

Hier volgt een overzicht van de culturele subsidies die zijn verleend in 2024. De meeste subsidies lopen per kalenderjaar. Incidentele kunst- en cultuurinitiatieven zijn het gehele jaar door aan te vragen.

Kunst, cultuur en erfgoed subsidies 2024/2025

a) Theater

€ 59.085

Een plek voor het vertonen en bijwonen van theater, optreden, performances en andere soorten voorstellingen.

Toneelvereniging de Vriendenkring
Stichting Theater de Kik
Stichting Driestroom Theater Klare Taal

b) Musea

€ 5.310

Musea zijn gericht op het verwerven, behouden, onderzoeken, presenteren, documenteren en bekendheid geven aan materiële en/of immateriële blijken van mens en omgeving, voor doeleinden van studie, educatie en genoeg.

Betuws oorlogsmuseum the Island 1944-1945
Gelders Smalspoorstichting
Stichting Raamwerk (Galerie de Sleedoorn)

c) **Muziekverenigingen**

€ 27.200

Verenigingen met actieve jeugdleden die met elkaar muziek beoefenen kunnen een jaarlijkse subsidie aanvragen.

Souting zetten band
R.K.Muziekvereniging Concordia
Muziekvereniging Con Amore
Muziekvereniging St. Willibrordus
Muziekvereniging Prins Willem Alexander
Muziekvereniging Amicitia Randwijk

d) **Koren, toneel en media**

€ 1.875

Verenigingen of andere vrijwilligersorganisaties die activiteiten organiseren zoals voorstellingen, uitvoeringen, optredens en/of exposities.

Elster mannenkoor
Cantorije
Toneel en amusementsvereniging Expansie
BOS Betuws Orkest voor Senioren
Koor Eigenwijs
Shantykoor Alle Hens
Koor Enjoy
Gemengd koor Animato
Couleur Locale
Popkoor Akkoord

e) **Kunst- en cultuurinitiatieven**

€ 10.559

Incidentele activiteiten die gericht zijn op de beleving van de bezoeker. Deze activiteiten dienen behalve een cultureel doel ook een maatschappelijk doel. Hierbij ligt de nadruk op het verbinden van mensen met kunst en cultuur. Onder deze activiteiten vallen de volgende organisaties:

Orgelstichting Elst
Oranje vereniging Elst
Lions club Midden Betuwe
Stichting Kunstenaars Collectief Valburg
Stichting Museumboerderij Den Tip
Oranje comité Heteren
Oranjevereniging Zetten
Stichting Never Forget Them
Stichting projectkoor Gelderland
CV de Batsers

f) Erfgoedbeleving**€ 4.372**

Activiteiten die gericht zijn op de beleving en bewustwording van de deelnemer/bezoeker. Deze activiteiten dienen behalve een cultureel doel ook een maatschappelijk doel.

Historische Kring Oosterhout, Slijk Ewijk
Vereniging Veteranen Overbetuwe
Historische kring Midden Betuwe
Stichting Opnieuw Leven, Molen Valburg
Polentocht herdenkingswandeling
Stichting Never Forget Them

g) Cultuureducatie**€ 7.130**

Door een basisschool georganiseerde activiteiten gericht op het doelbewust leren over en met kunst, cultuur en erfgoed via gerichte instructie, zowel binnen- als buitenschools.

Tuin 17
de Zonnepoort
Stap voor Stap
de Okkernoot
de Esdoorn
t Startblok
St. Willibrordus
Ds. Van Lingenschool
de Ark
de Wegwijzer
Sunte Werfert
de Kameleon
SamSam

Totaal aanvragen:**€ 115.531,00**